

Johann Wolfgang von **Goethe** (28. 8. 1749 Frankfurt nad Mohanem – 22. 3. 1832 Výmar /německá země Durynsko/)



Německý básník, dramatik a prozaik tvořící na pomezí klasicismu a preromantismu; největší autorská osobnost německojazyčné literatury.

Johann Wolfgang Goethe byl synem významného právníka a městského politika. Rodina vedla svého potomka k intenzivnímu zájmu o kulturu.

Goethe vystudoval **práva** v Lipsku a Štrasburku. Hned poté uveřejnil dvě díla, která se setkala s takovým úspěchem, že jejich autor se již jako pětadvacetiletý stal spisovatelskou celebritou. Nejprve to byla **historická hra *Götz von Berlichingen se železnou rukou*** (1773) o skutečné postavě udatného renesančního rytíře, a potom **román v dopisech** o nešťastné lásce

Utrpení mladého Werthera (1774). Goethe byl – spolu s básníkem Friedrichem Schillerem, s nímž se spřátelil – vůdčí osobností preromantického literárního hnutí **Sturm und Drang** (Bouře a vzdor), které spojovalo zřetel k citovosti a filozofičnosti s motivy individuálního zápasu o svobodu člověka.

V r. **1775** Goethe na pozvání sasko-výmarského vévody Carla Augusta přesídlil do **Výmaru** (Weimaru); žil zde – samozřejmě s výjimkou svých četných cest – až do smrti a zastával významné **státní úřady**. Spolu s dalšími osobnostmi – včetně Schillera – měl velkou zásluhu na pokračujícím rozvoji města, které bylo **centrem německé liberální osvícenské a preromantické kultury**. V r. 1782 římský císař Josef II. povýšil Goetha do šlechtického stavu.



Goethe hodně **cestoval**, což spojoval se **zálibou v kreslení** a se zájmem o **geologii, mineralogii a botaniku**. Podnikl dvouletou okružní cestu po **Itálii**: obdivoval antiku a renesanci. Poznal mnohé **německé kraje i Švýcarsko**. Mnohokrát pobýval v **Čechách**: navštěvoval lázeňská města v českém Podkrusnohoří, ale vypravil se také do východočeských Adršpašských skal. Udržoval osobní či korespondenční kontakty s různými českými obrozenci včetně **Josefa Dobrovského**.



Nejdůležitější ženou Goethova života byla **Christiane Vulpiusová** (1765 – 1816). S touto dcerou řadového úředníka se Goethe seznámil r. 1788; žili spolu 18 let, než se uprostřed dramatických událostí Napoleonských válek vzali (1806); celkem měli 5 dětí, ale Goethe svou manželku i všechny své potomky přežil.

Goethe psal **poezii, dramata a prózu**; v jeho jazyce a stylu ovšem vždy dominuje básnický talent. Goethova díla vynikají precizností zpracování, filozofickým podtextem a náročným, ale široce srozumitelným jazykem; nechybí ani duchaplnost a vtip. Postavy v dílech mladého Goetha jsou revoltujícími, bouřliváckými osobnostmi, později Goethe směřuje spíše ke smírným řešením konfliktů. Goethovo spisovatelské dílo čítá **téměř 100 svazků** (bez obsáhlé korespondence).

Téměř po celou svou dlouhou tvůrčí dráhu Goethe pracoval na svém stěžejním díle, které vychází ze známé německé pověsti o alchymistovi Johannu **Faustovi** (šlo o skutečnou postavu ze 16. století), jenž prý vlastní krví upsal svou duši ďáblu, aby za svého života získal jeho služby. Goethe pojal střetnutí Fausta s jeho ďábelským protihráčem Mefistofelem jako velkolepou metaforu individuálního osudu a dotkl se všech klíčových otázek lidské existence. První díl básnického knižního dramatu (primárně určeného k četbě, nikoli pro jeviště) vyšel r. **1808**, druhý díl až r. **1832**. Goethův Faust se stal jednou z nejproslulejších a nejinspirativnějších literárních postav všech dob.

Poslední intenzivní milostný cit Goethe prožil v letech 1821 – 1823, kdy se zamiloval do mladé dívky Ulriky von Levetzov (1804 – 1899), se kterou se seznámil v Mariánských Lázních.

Goethovo jméno bylo a je často využíváno v různých souvislostech; např. Goethe-Institut je německá organizace propagující ve světě Německo a němčinu.

Francouzský spisovatel Romain Rolland napsal životopisný román *Goethe a Beethoven* (1930).

Některá díla:

Historické drama *Götz von Berlichingen se železnou rukou* (Götz von Berlichingen mit der eisernen Hand; 1773);

Román v dopisech *Utrpení mladého Werthera* (Die Leiden des jungen Werthers; 1774);



Básnické knižní drama *Faust* (1. díl 1808, 2. díl 1832): francouzský skladatel Charles Gounod: opera (1859); aktualizovaná prozaická adaptace: ruský spisovatel Michail Bulgakov: román *Mistr a Markétka* (1940); aktualizovaná dramatická adaptace: český dramatik Václav Havel: hra *Pokoušení* (1985); surrealistické zpracování faustovského mýtu: britsko-český film *Lekce Faust* (1994; režie Jan Švankmajer, v titulní roli Petr Čepek); inscenace v pražském Národním divadle (2018; hrají Martin Pechlát /Faust/, Saša Rašilov /Mefistofeles/).

Romány o životním zrání *Viléma Meistera léta učednická* (Wilhelm Meisters Lehrjahre; 1796), *Viléma Meistera léta tovaryšská* (Wilhelm Meisters Wanderjahre; 1829): obě knihy se staly vzorovým příkladem románového subžánru (zvaného německy *bildungsroman*), který líčí životní cestu hlavní postavy od dětství k plné dospělosti.

Johann Wolfgang von Goethe (1749 – 1832): Faust

Básnické drama začíná Věnováním, v němž autor vzpomíná na dávné přátele i lásky, jimž svěřoval svá první díla a kteří jsou-li živi, v svět se poztráceli.

Následuje Předehra na divadle: Ředitel a komik upozorňují, že diváci si přejí atraktivní a veselou podívanou. Básník ovšem namítne, že to je bídné řemeslo a že jen tvorba skutečného umělce-básníka působí, že srdce všech jím rozechvívána jsou a že v nebes odlesku lze vytušit povahu zítřka.

Pak přijde Prolog v nebi: v něm Hospodin Bůh a ďábel Mefistofeles spolu vedou disputaci o poměru vzájemné síly a moci. Hospodin připomene pozemského doktora Fausta, který směřuje k Bohu, protože mu svou celoživotní badatelskou prací slouží a dokazuje, že dobrý člověk ve svém temném věení / přec o jediné pravé cestě ví. Mefistofeles však navrhne Hospodinu sázku: Vsaďte se, / že se vám přec jen ztratí. / Jen povolení dejte mi, abych se zvolna vůdcem směl mu státi! Hospodin sázku přijme – bude to test hodnoty člověka, zda sám odolá zlu a zůstane Bohu věrný.

Prvý díl tragédie (1808)

Noc

Vysoko klenutý, úzký gotický pokoj. Faust neklidně na své židli před pulpitem.

FAUST

Ach, s právy filozofii
a medicínu jsem studoval
a také teologií já pohříchu se prokousal –
a teď tu, blázen, stojím, žel,
a ani za mák jsem nezmoudřel.
Titul majstra, ba doktora mám,
vodím křížem a sem a tam
své žáky za nos po deset let –
a dovedu jedno jen povědět:

je nemožné, bychom cokoli znali!
Tím hořem se mi srdce spálí.
Sic chytřejší jsem než ti hňupi doctores,
škrabáci, kněžouři et professores,
z pochyb a svědomí nemám já strážně,
z d'ábla a pekla necítím bázně,
však zato se trmácím pořád v smutku,
nenamlouvám si, že znám co vsutku,
nenamlouvám si, že poučovat
dovedu lidi či polepšovat.

Jsem bez statku, jsem bez jmění
a svět mne nezná, necení –
tak ani pes by nežil dál!
A tak jsem se na vědu magie dal,
zda by mi duchů zjev a ret
nejeden taj moh povědět,

bych nemusil v potu tváře víc
o věcech mluvit, z nichž neznám nic,
abych to všechno vyzvěděl,
jaký je světa vnitřní tmel,
abych všech životů semena zočil
a za pouhé slovo je nezašantročil. (...)

Pomocí knihy o magii Faust přivolává duchy. Pak se objeví Faustův pomocník (fámulus) Wagner. Ten je příkladem omezeného, jen deskriptivního vědce (Já věru horlivě jsem nad knihami seděl; / ač mnoho vím, přec všechno rád bych věděl) a Faust o něm výstižně říká: Lpí na vnější jen slupce napořád, / chce při kopání přijít na poklad / a raduje se, žížaly když najde.

Začínají Velikonoce a Faust s Wagnerem si vyjdou za město, kde si jarní přírody užívají lidé různých stavů i profesí. K oběma mužům se přiblíží černý pes pudl. Faust – na rozdíl od Wagnera – tuší, že jde o předzvěst nějakého magického jevu. Oba muži si psa vezmou a vrátí se do města.

Studovna

Faust sám ve své pracovně se nejprve pudlíkem rozmarně baví, ale při bližším pohledu u něj odhalí ďábelské rysy. Rozhodne se tedy psíka zbavit magickou formulí, ale nezdaří se a pudl se promění v Mefistofela; ten je oděn jako potulný učenec.

FAUST

Tvé jméno?

MEFISTOFELES

Na to by se neměl ptát.
kdo k slovu chová pohrdání,
kdo věci podstatu chce znát,
na hony vzdálen jalového zdání.

FAUST

(...) Nu dobrá, a kdos ty?

MEFISTOFELES

Té síly díl jsem já,
jež, chtíc vždy páchat zlo,

vždy dobro vykoná.

FAUST

To je mi hádanka. Co říc mi má?

MEFISTOFELES

Jsem duch, jenž stále popírá!
A právem; nebo co vzniká, vše
by zahynulo, hodno je;
proto by bylo líp, nic kdyby nevznikalo.
A ve všem tom, co u vás kdy se zvalo
hříchem či zkázou, zkrátka zlem,
tam já v svém pravém živilu jsem.

Mefistofelova slova jsou opovážlivá, ale u Fausta zvítězí zvědavost a Faust Mefistofela vyzve: Vždycky mě můžeš navštívit, / kdykoli na to zálušk máš...

Mefistofeles sice zmizí, ale druhý den se znovu objeví. Tentokrát je ustrojen jako elegantní, charismatický muž se šarmem chlapíka světem protřelého.

MEFISTOFELES

(...) Že z hlavy brouky vyhnat chci ti,
co kavalíra mne tu máš
v hedvábném plášti, v rudém šatě
a na něm prýmký v samém zlatě,
na čapce péro kohoutí,
kordisko nabroušené v pase;
a radu-li chceš přijmouti,
choď si tak rovněž v brzkém čase,

bys volný, ničím nepoután,
poznával život ze všech stran.

FAUST

Mne v každém šatě sevře zoufání,
v něm těžký život pozemský se zvrací;
jsem příliš stár, bych směl jen hrát si,
jsem příliš mlád, bych směl být bez přání.
Čeho že od života smím žádat?
Jen odříkat se máš! Jen strádat!



To je ten věčně stejný zpěv,
jenž v uši všem se zarývá...
Bůh, jenž mi v prsou přebývá,
vzruší mé nitro nejvnitřnější,
však, nechť i nad mou duší vládu má,
nic nedokáže v sféře vnější;
a tak mi život těžkým břemenem;
mně hořko být; jen smrti dychtiv jsem.

MEFISTOFELES

A přec jen bývá nevítána; všem.

FAUST

Ó, blažen, komu v bitev gloriole
kol skrání vavřín zkrvaven se vine,
kdo po zběsile protančeném kole
v objetí milencině zhyne! (...)

MEFISTOFELES

(...) Já mezi duchy nejsem mocný duch;
ale jestliže chceš, abych byl tvůj druh
při putování živobytím,
dobrá, já se ti poddám cítím
a od této chvíle již
jsem tvůj, jsem tvůj tovaryš,
a jestliže vhod se ti zdám,
budu tvůj sluha, tvůj chám.

FAUST

A na mně co zas ty si vyžádáš?

MEFISTOFELES

Ach, na to ještě dlouhou lhůtu máš.

FAUST

Ne, ne! Neb čert je egoista
a zbůhdarma se dozajista
nebude starat o zisk náš.
Podmínky řekni; jasně, co a jak.
Takový sluha, to není jen tak.

MEFISTOFELES

Zde poslušen chci býti tvého slova,
bez dechu ve všem po vůli ti být.

Až *onde* shledáme se znova,
mně ty máš stejným oplatit.

FAUST

Což, *onde*, o to nedbám již.
Až tento svět mi rozdrtíš,
svět onen zrod' se nebo ne!
Zde z této země prýští moje slasti,
zde toto slunce svítí na mé strasti;
jenom ať smím to všechno strásti,
co chce, nechť potom nastane! (...)

MEFISTOFELES

Pak smíš se toho odvážit.

Jen vejdi v smlouvu, abys v tomto žití
všechny mé čáry, zkouzlen, zřel.

Dám ti, co člověk ještě neviděl.

FAUST

Co můžeš dát, ty nebožácký d'ase!
Což lidský duch, vznat po vznešeném jase,
kýmś, jako tys, byl chápán kdy?
Leč krmi dej, jež rozlačňuje vždy,
a zlata rudého dej poklady,
jež na dlani se roztekou jak rtuť,
dej hru, při níž se nevyhrává,
či dívku, kterou tisknu na svou hrud',
zatímco s druhem mým už znamení si dává,
dej světlo slávy božsky krásné,
jež meteorom vzplá i zhasne! (...)

MEFISTOFELES

Ty nezlekáš mne tímhle vším,
takové poklady ti opatřím. (...)

FAUST

(...) Když obelžeš mě lichotkami,
bych sebou sám byl spokojen,
když tvoje rozkoše mě zmámí –
to poslední buď pro mne den!
Toť sázka má.

MEFISTOFELES

Já přijímám.

FAUST

A ještě druhou ruku dám!

Když okamžik mě zvábí k slovu:

Jsi tolik krásný! prodli jen –
pak si mě sevři do okovů,
ó, pak chci rád být utracen! (...)

MEFISTOFELES

Dnes při doktorském hodokvase
má služebnost už počíná se.

Leč o maličkost musím poprosit:
pro strýčka příhodu, pár rádeček chci mít.

FAUST

Pedante, musíš písemně to míti?
Nepoznals mužů? Slovo nestačí ti?
Což není na tom dost, že slovo
mé má řídit navěky mé živobytí? (...)

MEFISTOFELES

Jak překotně se necháváš
řečnickou vášní strhovat!
Vždyť cedulička stačí též,
kapičkou krve se tam podpíšeš.

FAUST

Jestli to všechno je, co chceš,
nu dobrá, komedie platí.

MEFISTOFELES

Krev, to je zcela zvláštní šťáva.

FAUST

Neboj se, že bych smlouvě nedostál;
v tom, co jsem ti tu podepsal,
má vůle jest, má síla pravá.
Já příliš vysoko se vzpjal,
však do tvé třídy patřím jen.
Ten mocný duch mnou pohrdal,

svět přírody mi uzamčen.
Myšlení přetrhlo se v kusy,
vědění se mi dávno už hnuší.
Nechť v jícnu planoucích orgií
vášnivě smysly se upijí!
(...)

Johann Wolfgang Goethe, Faust, Praha 2014, s. 5 – 66.

Mefistofeles svou mocí vrátí Faustovi mládí a svěžest a oba se přenesou daleko do světa. V jakémsi městě Faust potká na ulici dívku Markétu a je zcela uchvácen jejím sebevědomým půvabem. Díky Mefistofelovu zásahu se Faust s dívkou setká opět a okouzlí ji svým sváděcím uměním. Dívka, která má za sebou těžké chvíle (otcovu i sestřiččinu smrt), se do Fausta beznadějně zamiluje a oba se častěji scházejí, zpravidla s Mefistofelem v povzdálí.



Markéta vycítí, že Mefistofeles znamená zlo, a zneklidní ji, že ani u Fausta nenachází stopy křesťanské víry. Když se se svými obavami Faustovi svěří, Faust začne usilovat o to, aby s Markétou strávil v jejím pokojíku noc lásky. Markéta zprvu váhá, ale pak souhlasí. Faust jí předá uspávací prostředek pro matku, aby oba nebyli rušeni, a noční setkání proběhne podle plánu. Hned poté se však Faust a Mefistofeles střetnou s hlídkujícím mladým vojákem Valentinem: dojde na souboj, Faust, šermující podle Mefistofelových pokynů, Valentin zabije a i s Mefistofelem uprchne. Valentin však byl Markétčin bratr a zoufalá Markétka vzápětí zjistí, že také její matka je mrtvá, protože uspávací bylo pro ni příliš silné. Navíc se ukáže, že dívka s Faustem otěhotněla; když se dítě narodí, Markétka je v pomnutí smyslů utopí. Je vsazena do žaláře a čeká na popravu. Faust naléhavě žádá Mefistofela o pomoc a ten mu umožní proniknout k Markétce do vězení. Tam jí Faust nabídne vyjití na svobodu i společný život. Markétka sice Fausta stále miluje, ale jeho pomoc odmítne; přijímá svůj tragický osud, protože s výčitkami svědomí by dál nedokázala žít. Ale právě proto, že na svůj život nahlédla z Boží perspektivy, její duše je zachráněna pro nebe.

Druhý díl tragédie (1832)

Faust s Mefistofelem se ocitají na dvoře nejmenovaného císaře. Ten právě čelí hrozbě finančního krachu, na jehož pokraj říši přivedly různé prospěchářské spolky v zemi. Faust s Mefistofelem zachrání stát vynálezem papírových peněz. Císař oba muže vyzve, aby mu ukázali antické postavy Helenu a Parida jako ideální příklady ženy a muže. Faust jejich obrazy skutečně vyvolá a do Heleny se zamiluje. S Mefistofelem se vrátí do své staré badatelný, kde Wagner právě stvořil umělého člověka – homunkula; avšak teprve Mefistofeles vdechne človíčkovi životní aktivitu. Faust – opět s Mefistofelovou pomocí – pronikne do antického světa, najde Helenu, oslní ji svou výmluvností a s jejím souhlasem ji (opět) unese. Oba si vytvoří skromný domov v malebné krajině a žijí tam se svým synem Euforionem. Ten – jako symbol umění – pružně leze i skáče po horských vrcholcích, ale když se navzdory rodičovskému varování rozhodne dokonce vzlétnout, po chvíli se zřítí na zem a zahyne. Faust a Helena propadnou zoufalství a Helena odchází za svým synem do podsvětí.

Faust se vrací k císaři a s pomocí tří obřích válečníků se zaslouží o jeho bitevní vítězství nad vzbouřenci v zemi. Císař mu za odměnu věnuje rozlehlý přímořský kraj. Faust oblast kolonizuje: promění ji ve velkostatkové hospodářství s průplavem. Vadí mu však, že na kousku půdy tam zůstávají ve svém venkovském domku staří manželé Filemon a Baukis (postavy známé již z Ovidia). Faust pošle Mefistofela s obry, aby odtamtud dvojici přestěhovali: d'ábelská čtveřice si však počíná natolik brutálně, že Filemon i Baukis zemřou hrůzou; jejich dům je pak spálen.

Faust oslepl a umírá; jako své poslední přání ukládá Mefistofelovi, aby všemi prostředky, i násilnými, nutil lid k pokračování ve zvelebovacím díle v krajině. Faust se ohlíží za svým životem a konstatuje, že jen pak jsi hoden svobody a žití, / když rveš se o ně den co den, a přeje si: okamžik směl bych osloviti: / jsi tolik krásný, prodli jen! (což byl původně postoj, jež odmítal). Faust ještě zadoufá, že nemůže ohlas mého živobytí / být věky věků přehlušen, a zemře. Když je ukládán do hrobu, Mefistofeles už čeká, až Faustova duše opustí tělo, a chce se jí zmocnit. Vtom se však shůry snese sbor andělů a ti před Mefistofelem a tlupou čertů, které si d'ábel pozval na pomoc, uchrání a do nebes vyzdvihnou to, co je na Faustovi nesmrtelného.

Poznámky a vysvětlivky:

doctores [doktores]; **egoista** – sobec; **et** – lat. a; **gloriola** – svatozář; **chám** – zde nevolník, (polo)otrok; **jalový** – zde marný; **kavalír** – velkomyslný muž rytířských způsobů; **magie** – čarodějnictví, kouzelnictví; **onde** – jinde; **pergamen** – zvířecí kůže upravená jako psací podklad; **pohřichu** – bohužel; **prýmek** – točená plochá šňůra jako ozdoba uniformy apod.; **pulpit** – vyšší psací stůl se šikmou deskou; **skráň** – postranní část hlavy, spánek; **statek** – zde cenný majetek; **tovaryš** – řemeslný pomocník; **vavřín** – věnec na hlavu udělovaný vítězům; **zočít** – spatřit.

Johann Wolfgang von Goethe: Faust: poznámky k interpretaci

Goethův *Faust* se zabývá všemi **otázkami lidské existence ve světě**, a přitom ponechává čtenáři dostatek prostoru pro **různost výkladů** – v tomto smyslu sehrává pro moderního člověka podobnou roli, jakou naplňuje již po řadu tisíciletí Bible (jde tu však o **filozofii**: scénické poznámky jsou velmi skrovné a vše podstatné je obsaženo v **dialozích**). Goethe přitom navázal na první myšlenkově hlubší zpracování původně triviální pověsti: na divadelní hru (*Doktor Faustus*) od renesančního anglického dramatika **Christophera Marlowa**, předčasně zemřelého Shakespeara vrstevníka.

Hlavní **téma** Faustova dramatu je jasné: **rozpor mezi světem smyslově a rozumově poznatelným a neproniknutelným světem transcendentním**; můžeme také říci, že jde o **rozpor mezi nevírou a vírou**. Faust dospívá ke zjištění, že s klasickou, empirickou a racionalistickou „pozemskou“ vědou člověk nemůže proniknout k „božské“ podstatě věcí ani jevů (*je nemožné, bychom cokoli znali!*). Zatímco Bůh takový postoj považuje za znak naplněného života, Faust je nespokojen, protože pro sebe očekává odměnu výhradně na tomto světě (*svět mne nezná, necení – tak ani pes by nežil dál!*). Když neuspěje s pokusem prorazit do „nebeských“ sfér s pomocí magie, obrátí se plně k prostředí pomíjivých, ale o to intenzivnějších **pozemských rozkoších** (*Zde z této země přýští moje slasti... co chce, nechť potom nastane!*) a přistoupí na smlouvu s d'áblem.

Avšak již řetězení nepředvídaných tragédií v příběhu s Markétou ukazuje, že **skrytá kauzalita** viditelných skutečností se vymyká lidskému poznání (tady se ocitáme u platónské filozofie).

Poté, co Faustovo úsilí o absolutní vědění i o absolutní erotickou lásku ztroskotává, Faust se až obsedantně soustředí na **kolonizační dílo**. Zdá se, že konečně našel smysl života – slouží přece lidstvu. Jenže to je právě jen zdání: Faustův konflikt s Filemonem a Baukidou prozrazuje, že cílem Faustových snah je především, ba výhradně jeho vlastní osobní **sebepotvrzení**. Zatímco totiž středověký člověk směřoval celý svůj život k posmrtnému spojení své duše s Bohem na nekonečných nebesích, Faust svou duši upsal d'áblu, a proto ji nemůže obhájit jinak než pouze v **pozemském, hmotném světě**. Ten je však rozměrově konečný, takže pokud se v něm Faust stavitel chce prosadit, pak se mu dílo jiných lidí nutně jeví jako projev podezřelé, rušivé zvláštnosti: Faustova zvelebovací činnost se vlastně stává sobeckou **expanzí** a má konfliktní charakter.

A proč jsou Markétina i Faustova duše nakonec **spaseny**? Podle protestantské teologie, k níž měl Goethe blízko, spása duše je nezaslouženým výsledkem milosti Boží. Avšak Markétka i Faust přece jen dokázali na sklonku svých životů sami učinit směrem ke spáse důležitý krok: Markétka tím, že v žaláři odmítla Faustovu a vlastně i Mefistofelovu nabídku, a Faust na smrtelném loži odmítnutím tékavé nestálosti a – přece jen – přimknutím se k utkvělé kráse věčnosti.

<https://cz.pinterest.com/pin/334181234827921354/>

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/ab/Belvedere_weimar1.jpg

https://www.wikiwand.com/cs/Christiane_Vulpius

<https://www.3ammagazine.com/3am/wp-content/uploads/2012/07/faust-33.jpeg>

<https://www.theguardian.com/music/2014/mar/30/faust-devil-best-tunes-influence-philip-hensher>